

РЕЗЮМЕТА

на представените за участие в конкурса научни трудове на д-р Димитрина Тодорова Едрева, дм – кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент”

1. Дисертация. Обективна диагностика при хипертрофия на назофарингеалната тонзила. Дисертационен труд. 2014г.

Въведение: Хипертрофията на назофарингеалната тонзила (аденоидни вегетации) е едно от най-често срещаните заболявания в детската възраст, а усложненията от страна на ушите и дихателните пътища го правят социално значимо. Въпреки честотата диагнозата се затруднява от нежеланието на детето за преглед и от анатомичното разположение на носо-гълтачната сливица. Нерядко наблюденията на майките насочват лекаря към правилната диагноза, но в други случаи (алергични подувания на носната лигавица) могат да го заблудят за ненужна интервенция. Извършването на задна риноскопия при много деца не се получава поради съпротивата им, а дигиталното туширане на носоглътката е твърде остарял метод.

Цел: Да подберем лесно приложими обективни методи при диагностицирането на хипертрофията на назофарингеалната тонзила.

Материал: За периода 2003-2008г. изследвахме общо 1117 деца с акустична ринометрия, на които направихме повече от 2800 ринограми, тъй като някои от тях изследвахме по няколко пъти. Те бяха изпратени в УНГ клиника на НМТБ „Цар Борис III” със съмнение за аденоидни вегетации. От тях само 149 (13,3%) достигнаха до аденотомия, а проследихме 106 (9,5%) деца, тъй като не всички се явиха за повторно измерване на носоглътката след 6 седмици след операция.

Изследваните 1117 деца бяха на възраст от 2 до 14 години, 603 момчета и 514 момичета. Останалите неоперирани 968 деца бяха с различни други заболявания или в периода на изследването – здрави. При 437 (39,2%) се касаеше за носна патология (алергичен ринит, рецидивиращи хреми), която изисква упорито медикаментозно лечение и аденотомията не е окончателно решение.

Методика: А. Рутинни оториноларингологични методи – анамнеза, оториноларингологичен преглед, задна риноскопия.

В. Обективни методи – ендоскопия на носоглътката, латерална рентгенография, акустична ринометрия.

Принцип на акустичната ринометрия: Акустичната ринометрия (АР) е нова, неинвазивна диагностична техника при която се оценява носната геометрия със средствата на акустичното отразяване.

Резултати: Нашите резултати показаха добра корелация между количеството отстранена оперативно тъкан и размерите, определени с обективни диагностични методи – акустична ринометрия, назофарингеална ендоскопия и латерална рентгенография.

Заклучение: В заключение трябва да подчертаем, че използвахме акустичната ринометрия в обективната диагностика на заболяванията на носа и ринофаринкса като основен метод. Измерването е бързо, безболезнено и безвредно за детето, лесно приложимо и не изисква особено участие от страна на пациента. В много случаи методът използвахме многократно, което улеснява проследяването и активното коригиране на лечебния процес.

Introduction: Hypertrophy of the nasopharyngeal tonsil (adenoid vegetations) is one of the most common diseases in childhood, and complications from the ear and respiratory tract make it socially significant. Despite the frequency, the diagnosis is made difficult by the reluctance of the child to be examined and by the anatomical location of the nasopharyngeal tonsil. Not infrequently, mothers' observations guide the doctor to the correct diagnosis, but in other cases (allergic swellings of the nasal mucosa) they can mislead him into unnecessary intervention. Performing a posterior rhinoscopy in many children is not possible due to their resistance, and digital nasopharyngeal tinting is a very outdated method.

Objective: To select easily applicable objective methods in the diagnosis of hypertrophy of the nasopharyngeal tonsil.

Material: For the period 2003-2008. we examined a total of 1117 children with acoustic rhinometry, on whom we made more than 2800 rhinograms, since we examined some of them several times. They were sent to the ENT clinic of NMTB "Tsar Boris III" with suspicion of adenoid vegetations. Of these, only 149 (13.3%) reached adenotomy, and we followed up 106 (9.5%) children, as not all presented for repeat nasopharyngeal measurement at 6 weeks postoperatively.

The 1,117 children studied were aged 2 to 14 years, 603 boys and 514 girls. The remaining 968 unoperated children had various other diseases or were healthy during the study period. In 437 (39.2%) it was a case of nasal pathology (allergic rhinitis, recurrent runny nose) that required persistent medical treatment and adenotomy was not a definitive solution.

Methodology: A. Routine otorhinolaryngological methods - history, otorhinolaryngological examination, posterior rhinoscopy.

B. Objective methods – endoscopy of the nasopharynx, lateral radiography, acoustic rhinometry.

Principle of acoustic rhinometry: Acoustic rhinometry (AR) is a new, non-invasive diagnostic technique in which nasal geometry is assessed by means of acoustic reflection.

Results: Our results showed a good correlation between the amount of surgical tissue removed and the dimensions determined by objective diagnostic methods - acoustic rhinometry, nasopharyngeal endoscopy and lateral radiography.

Conclusion: In conclusion, we must emphasize that we used acoustic rhinometry in the objective diagnosis of diseases of the nose and nasopharynx as the main method. The measurement is fast, painless and harmless to the child, easy to apply and does not require much participation from the patient. In many cases, we used the method multiple times, which made it easier to track and actively correct the healing process.

2.Тодорова Д. Обективна диагностика при хипертрофия на назофарингеалната тонзила. Автореферат на дисертационен труд. 2014.

Резюмето е като при дисертацията.

3.Тодорова Д. Аденоидни вегетации и акустична ринометрия. Монография. София, GP news, Медицинско издателство: MEDBOOK, 2015,ISSN1311-4727, Ref

Авторът повече от 10 години се занимава с проблемите на аденоидните вегетации и оперативното и неоперативното им лечение. Разработена е обективна методика на изследване чрез акустична ринометрия.

В предлагания труд се прави сравнение с други обективни методи (латерална рентгенография и ендоскопия на носоглътката) и се подчертава безопасното прилагане, многократното изследване и точните данни при определяне хипертрофията на назофарингеалната тонзила.

Анализират се лечебните резултати на аденоидните вегетации под контрола на акустичната ринометрия. Монографията е предназначена за специалисти по оториноларингология, общопрактикуващи лекари и педиатри.

РЕЗЮМЕ

АДЕНОИДНИ ВЕГЕТАЦИИ И АКУСТИЧНА РИНОМЕТРИЯ

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, дм

Хипертрофията на назофарингеалната тонзила е известна като аденоидни вегетации, което може да бъде временно (при инфекции или алергични процеси) и трайно. От проследените 1117 деца само при 149 (13,3%) се касае за необратима хипертрофия (аденоидни вегетации) и сливицата е отстранена оперативно. В голям брой деца 474 (42,5%) е налице алергичен оток на лигавицата на носа и уголемяване на назофарингеалната тонзила, което изисква продължително лечение (от един до три месеца). При тях лечението беше проведено с противоалергични препарати Aerius, Claritin, Xyzal, Zyrtek, като при поголемите бяха използвани кортикостероидни спрейове. При затруднено носно дишане главно от оточна носна лигавица бяха използвани съдосвиващи капки и спрейове на основата на Ксилометазолин и Оксиметазолин в първите 3 - 4 дни, а в следващите антибиотични капки с кортикостероид (Tobradex).

При най-голямата група деца 494 (44,2%), при които съмнението за трета сливица беше следствие от тежки вирусни и бактериални инфекции използвахме антибиотично лечение 7 – 10 дни а след излекуване и възстановяване проходимостта на носа и носоглътката ги считахме за контролна група.

При всички групи за диагноза и диференциална диагноза използвахме многократно акустична ринометрия, като в по-трудни случаи я допълвахме с латерална рентгенография на черепа и ендоскопия на носа и носоглътката.

SUMMARY

ADENOID VEGETATIONS AND ACOUSTIC RHINOMETRY

Dimitrina Todorova Edreva, MD, PhD

Hypertrophy of nasopharyngeal tonsil is known as adenoid vegetations, which may be temporary (in cases such as infections or allergic processes) and permanent. Only in 149 (13.3%) of all the 1117 examined children this has to do with irreversible hypertrophy (adenoid vegetations) and the tonsil has been removed by operation. In many children, in 474 (42.5%) of them, there is an allergic edema of the nasal membrane and enlargement of the nasopharyngeal tonsil, which needs long medical treatment (one to three months). These children underwent anti-allergic preparations treatment – Aerius, Claritin, Xysal, Zyrtek, and the elder children were treated with corticosteroid sprays. For children experiencing difficulty breathing through the nose mainly because of edematous nasal membrane were used vasohypertonic drops and sprays based on Xylomethazoline and Oxymethazoline in the first 3 – 4 days and after that – antibiotic drops with corticosteroid (Tobradex).

For the largest group consisting of 494 children (44.2%), where the doubt for a third tonsil was a result of grave viral and bacterial infections the children underwent antibiotic treatment for 7 – 10 days and after healing and recovery of penetrability of the nose and the nasopharynx we considered them a check group.

For all the groups for the purpose of diagnosis and differential diagnosis we used repeatedly acoustic rhinometry and in more difficult cases we made in addition lateral roentgenography of the skull and endoscopy of the nose and the nasopharynx.

4.Едрева Д. Кръвоизлив от носа – Epistaxis. GP news, 12, 2022, Ref

РЕЗЮМЕ

КРЪВОТЕЧЕНИЕ ОТ НОСА – EPISTAXIS

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, д.м., главен асистент по оториноларингология, УБ, „Лозенец“, при МФ на СУ „Св.Кл.Охридски“

Кръвотечението от носа не е отделно самостоятелно заболяване. То е симптом на локално или общо системно заболяване. Прогнозата най-често е добра. Но има и обилни кръвоизливи от носа, застрашаващи живота и

трудни за овладяване. Кървенето от носа е спешно състояние. По-голяма честота се наблюдава при пациенти на 60-70год., но има и пик на случаите в детството.

Summary

BLEEDING FROM THE NOSE – EPISTAXIS

Dimitrina Todorova Edreva, MD, PhD, Otorhinolaryngologia, University Hospital “Lozenetz”

Nosebleeds are not a separate, independent disease. It is a symptom of a local or general, systemic disease. The prognosis is usually good. But there are also profuse nosebleeds that are life-threatening and difficult to control. A nosebleed is an emergency. A greater frequency is observed in patients aged 60-70 years, but there is also a peak of cases in childhood.

5.Едрева Д. Лечение на остри инфекции на горни дихателни пътища.Medic print. 2021, 1, Ref, Web of Science

РЕЗЮМЕ

ЛЕЧЕНИЕ НА ОСТРИ ИНФЕКЦИИ НА ГОРНИ ДИХАТЕЛНИ ПЪТИЩА

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, д м, главен асистент по оториноларингология,

МФ на СУ „Св.Кл. Охридски”, УНГ отделение, Уб „Лозенец”

Острите инфекции на горни дихателни пътища са често срещани заболявания през есенно-зимния период. Предаването на инфекцията се извършва по въздушно – капков път. От епидемиологична гледна точка причинители са вируси и бактерии. Най – честият причинител са риновирусите, които предизвикват острата хрема.

В началния стадий се ангажират горни дихателни пътища – нос, синуси, фаринкс и ларинкс. Входна врата е лигавицата на носа. Развива се остър ринит. Той може да се усложни с остър риносинусит. От страна на фаринкса се появяват остри фарингити и тонзилити, а при засягане на ларинкса – остри ларингити.

Клиничната картина се проявява с обща отпадналост, болки по мускулите, главоболие, повишена температура. Болните съобщават за затруднено носно дишане, хрема, намалено или липсващо обоняние, болки в гърлото, суха дразнеща кашлица, дрезгав глас. Лечението в началото е симптоматично, а при висока температура повече от 5 дни и съмнение за усложнения се добавя антибиотик.

Ключови думи: остри респираторни инфекции, горни дихателни пътища, вируси, бактерии, ринит, риносинусит.

SUMMARY

TREATMENT OF ACUTE UPPER RESPIRATORY TRACT INFECTIONS

Dr. Dimitrina Todorova Edreva, MD, PhD., chief assistant in otorhinolaryngology, MF of SU, St. Cl. Ohridski", ENT department, UH "Lozenets"

Acute infections of the upper respiratory tract are common diseases in the autumn-winter period. Transmission of the infection is carried out by air-droplet route. From an epidemiological point of view, the causative agents are viruses and bacteria. The most common cause is rhinoviruses, which cause the acute runny nose. In the initial stage, the upper respiratory tract is involved - nose, sinuses, pharynx and larynx. The entrance door is the mucous membrane of the nose. Acute rhinitis develops. It can be complicated by acute rhinosinusitis. Acute pharyngitis and tonsillitis occur on the side of the pharynx, and acute laryngitis occurs when the larynx is affected.

The clinical picture is manifested by general fatigue, muscle pain, headache, fever. Patients report difficulty in nasal breathing, runny nose, reduced or absent sense of smell, sore throat, dry irritating cough, hoarse voice. The treatment is initially symptomatic, and in case of high fever for more than 5 days and suspicion of complications, an antibiotic is added.

Key words: acute respiratory infections, upper respiratory tract, viruses, bacteria, rhinitis, rhinosinusitis.

6.Едрева Д. Риносинуити – видове, клиника и лечение. GP news, 2021, 11, 14-15, Ref

РЕЗЮМЕ

РИНОСИНУИТИ – ВИДОВЕ, КЛИНИКА И ЛЕЧЕНИЕ

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, дм, главен асистент по оториноларингология при МФ на СУ"Св.Кл.Охридски", МБАЛ"Лозенец"

Риносинуитите са заболявания, при които възпалението обхваща първо лигавицата на носа, а след това и тази на околоносните кухини. Натрупва се ексудат в синуса, който не може да се дренира. Риносинуитите се делят на остри и хронични. Острите риносинуити могат да бъдат вирусни или бактериални. Продължават обикновено 14 дни. Особено място заема синуситът от зъбен произход. Той се причинява от анаеробна инфекция и трудно се повлиява от консервативно лечение. Алергичните риносинуити се развиват в случаи на недиагностицирана и нелекувана алергия. Лечението на риносинуитите се провежда с антибиотици, отбъбващи лигавицата медикаменти, физиотерапия. Ако симптомите не се повлияват се извършва пункция.

SUMMARY RHINOSYNUTIS - TYPES, CLINIC AND TREATMENT

Dr. Dimitrina Todorova Edreva, MD, PhD, chief assistant in otorhinolaryngology at the Faculty of Medicine of the SU,"St. Cl. Ohridski" ,Hospital"Lozenets"

Rhinosinusitis is a disease in which the inflammation first covers the mucous membrane of the nose, and then that of the paranasal cavities. An exudate accumulates in the sinus, which cannot be drained. Rhinosinusitis is divided into acute and chronic. Acute rhinosinusitis can be viral or bacterial. They usually last 14 days. A special place is occupied by sinusitis of dental origin. It is caused by an anaerobic infection and is difficult to respond to conservative treatment. Allergic rhinosinusitis develops in cases of undiagnosed and untreated allergy. Treatment of rhinosinusitis is carried out with antibiotics, decongestants, physiotherapy. If the symptoms are not affected, a puncture is performed.

7.Едрева Д. Грип – усложнения в оториноларингологията. GP news, 2020, 11, 13-14, Ref, Web of Science

РЕЗЮМЕ

ГРИП – УСЛОЖНЕНИЯ В ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯТА

Д-р Димитрина Тодорова Едрева дм, гл.асистент оториноларингология,
МФ СУ „Св.Кл.Охридски”, УБ „Лозенец”

Грипните вируси увреждат цилиндричния ресничест епител на горните дихателни пътища. В резултат на това се развиват следните усложнения – хеморагичен грипен отит, слухов неврит, остри тонзилофарингити, синусити и ларингити. От особена важност е ранната диагностика и адекватно лечение.

SUMMARY

INFLUENZA - COMPLICATIONS IN ENT ENT

Dr. Dimitrina Todorova Edreva MD, Ph.D., chief assistant otorhinolaryngology,
MF SU „ St. Cl. Ohridski", UH "Lozenets"

Influenza viruses damage the cylindrical ciliated epithelium of the upper respiratory tract. As a result, the following complications develop - hemorrhagic influenza otitis, auditory neuritis, acute tonsillopharyngitis, sinusitis and laryngitis. Of particular importance is early diagnosis and adequate treatment.

8.Тодорова Д. Диагностика и лечение на хроничните синусити. GP news, 2019, 11, 14, Ref, Web of Science

Резюме

ДИАГНОСТИКА И ЛЕЧЕНИЕ НА ХРОНИЧНИТЕ СИНУЗИТИ

Д-р Д.Тодорова, д.м., главен асистент, УБ „Лозенец”, София,
Оториноларингология

Лигавицата на синусите е продължение на носния цилиндричен епител и при рецидивиращи възпаления се развива дегенеративно преустройство.

Причини за хронични синусити са повтарящи се риногенни инфекции, заболявания на венците и зъбите, алергии.

Най-често се срещат хипертрофичните форми, следвани от хроничния гноен полипозен синусит.

Лечението се основава на три основни принципи – дренаж на околоносната кухина, противовъзпалително и антибактериално лечение.

Summary

DIAGNOSIS AND TREATMENT OF CHRONIC SINUSITIS

Dr. D. Todorova, MD, Ph.D., chief assistant, University Hospital "Lozenets", Sofia, Otorhinolaryngology

The mucosa of the sinuses is a continuation of the nasal columnar epithelium, and with recurrent inflammation, degenerative remodeling develops. Causes of chronic sinusitis are repeated rhinogenic infections, diseases of the gums and teeth, allergies. Hypertrophic forms are most common, followed by chronic purulent polyposis sinusitis. The treatment is based on three main principles – drainage of the nasal cavity, anti-inflammatory and antibacterial treatment.

9.Едрев Г., Д.Тодорова. Причини за затруднено носно дишане и обективна диагностика. GP news, 2019, 11, 5, Ref, Web of Science

Резюме

ПРИЧИНИ ЗА ЗАТРУДНЕНО НОСНО ДИШАНЕ И ОБЕКТИВНА ДИАГНОСТИКА

Професор, д-р Г.Едрев д.м.н., д-р Д.Тодорова, д.м., гл. асистент, УБ„Лозенец”, София, Оториноларингология.

Затруднената носна проходимост е чест симптом при много заболявания на носа и околоносните кухини. Тя може да е временна или постоянна, едностранна или двустранна и да е с функционална или органична генеза.

Авторите проследяват различни причини за затрудненото носно дишане, като подчертават едностранна или двустранна локализация и продължителност на страданието.

Отбелязват методите за обективна диагностика на носната проходимост.

Summary

CAUSES OF DIFFICULT NOSE BREATHING AND OBJECTIVE DIAGNOSIS

Professor, Dr. G. Edrev, Ph.D., Dr. D. Todorova, MD, Ph.D., Ch. assistant, University Hospital "Lozenetz", Sofia, Otorhinolaryngology.

Obstructed nasal passage is a common symptom in many diseases of the nose and paranasal cavities. It can be temporary or permanent, unilateral or bilateral and of functional or organic genesis. The authors trace various causes of the difficulty in nasal breathing, emphasizing unilateral or bilateral localization and duration of the suffering. They note the methods for objective diagnosis of nasal patency.

10.Тодорова Д. Алергичен ринит и серозни средни отити в детската възраст. Medinfo, 2018, 3, Ref, Web of Science

Резюме
АЛЕРГИЧЕН РИНИТ И СЕРОЗНИ СРЕДНИ ОТИТИ В ДЕТСКАТА
ВЪЗРАСТ

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, д.м., главен асистент по оториноларингология при УБ „Лозенец“, при МФ на СУ „Св.Кл.Охридски“

За период от 5 години (2003 – 2008) са проследени 474 деца с алергичен ринит и при 128 (27%) е установен серозен среден отит. Отоскопията е извършена с отоскоп, ушите са изследвани с тимпанометър, а носните кухини и епифаринкса – с акустичен ринометър.

Пряка връзка между алергичен ринит, уголемена аденоидна вегетация и серозен среден отит е налице в 56% от децата, а в останалите 44% авторите считат, че алергичното възпаление в протимпанума е причина за излива в тъпанчевата кухина без намеса на аденоидната вегетация като obtуриращ елемент.

Ключови думи: Алергия, алергичен ринит, серозен среден отит.

Summary

ALLERGIC RHINITIS AND OTITIS WITH EFFUSION IN CHILDHOOD

Dr. Dimitrina Todorova Edreva, MD, Ph.D., Chief Assistant in Otorhinolaryngology at the University Hospital "Lozenets", at the Faculty of Medicine of the SU "St.Cl.Ohridski"

For a period of 5 years (2003 – 2008), 474 children with allergic rhinitis were followed and 128 (27%) were diagnosed with serous otitis media. Otoscopy was performed with an otoscope, the ears were examined with a tympanometer, and the nasal cavities and epipharynx with an acoustic rhinometer. A direct relationship between allergic rhinitis, enlarged adenoid vegetation and otitis media with effusion is present in 56% of children, and in the remaining 44% the authors consider that allergic inflammation in the protympanum is the cause of the effusion in the tympanic cavity without the intervention of adenoid vegetation as an obturating element.

Key words: Allergy, allergic rhinitis, otitis media with effusion.

**11.Тодорова Д. Диагностика при затруднено носно дишане. Годишник на СУ „Св.Климент Охридски“, МФ, 2018, Ref, Web of Science
ДИАГНОСТИКА ПРИ ЗАТРУДНЕНО НОСНО ДИШАНЕ**

Резюме

ДИМИТРИНА ТОДОРОВА

Отделение по оториноларингология, УБ „Лозенец“,
Медицински Факултет на СУ „Св.Климент Охридски“

Затрудненото носно дишане обикновено се установява при оториноларингологичен преглед. В редки случаи е нужна допълнителна

информация чрез образна диагностика и ендоскопия. И двата метода изискват скъпа апаратура и са до известна степен агресивни за организма.

В това проучване споделяме нашия опит с две други, абсолютно безвредни методики, с които получаваме информация за носната геометрия (чрез акустична ринометрия) и промените в околоносните кухини (чрез ехография на синусите със Sinuscan 3). Изследвани са общо 59 болни на възраст от 19 до 55 години.

Ключови думи: акустична ринометрия, ехография на синусите със Sinuscan 3.

Summary

Dimitrina Todorova. DIAGNOSIS ON DIFFICULTIES IN BREATHING

Difficulty breathing is usually detected in an otorhinolaryngological examination. In rare cases, additional information is needed by diagnostic imaging and endoscopy. Both methods require expensive equipment and are somewhat aggressive for the body.

In this study, we share our experience with two other, absolutely harmless methods, with which we obtain information about the nasal geometry (through acoustic rhinometry) and changes in the paranasal cavities (through ultrasound of the sinuses with Sinuscan 3). A total of 59 patients aged 19 to 55 were examined.

Key words: acoustic rhinometry, sinus ultrasound with Sinuscan 3.

12.Едрева Д. Остри синусити при респираторни инфекции.GP news, 2018 ,11, 20-22, Ref, Web of science

РЕЗЮМЕ

ОСТРИ СИНУЗИТИ ПРИ РЕСПИРАТОРНИ ИНФЕКЦИИ

Д-р Димитрина Тодорова Едрева, дм, главен асистент по оториноларингология при МФ на СУ „Св.Кл.Охридски”, УБ „Лозенец”.

При респираторните инфекции се уврежда мукоцилиарната активност на синусната лигавица, секретът се задържа в околоносната кухина и се развива синусит. Причинители са вируси, бактерии и гъбички. Често симптомите на синусита се покриват от респираторната инфекция. Най-често се развива максиларноетмоидален синусит. За диагнозата освен клиничният преглед се използват ендоскопия на носа, образна диагностика и ехография на синусите. Лечението включва антибиотици, отбъбващи лигавицата медикаменти и физиотерапия. Ако ексудатът е гъст и обилен се прибегва до пункция.

SUMMARY

ACUTE SINUSITIS IN RESPIRATORY INFECTIONS

Dr. Dimitrina Todorova Edreva, MD, Ph.D., chief assistant in otorhinolaryngology at the Faculty of Medicine of the SU „St.Cl.Ohridski”, University Hospital “Lozenets”.

In respiratory infections, the mucociliary activity of the sinus mucosa is damaged, the secretion is retained in the nasal cavity and sinusitis develops. The causative agents are viruses, bacteria and fungi. Often the symptoms of sinusitis are masked by the respiratory infection. Maxilloethmoid sinusitis develops most often. For the diagnosis, in addition to the clinical examination, endoscopy of the nose, imaging and ultrasound of the sinuses are used. Treatment includes antibiotics, decongestants, and physical therapy. If the exudate is thick and abundant, a puncture is used.

13.Тодорова Д., Г.Едрев. Остър среден отит при грипни и други респираторни инфекции. GP news, 2018, 11, 5-5, Ref, Web of Science

РЕЗЮМЕ

ОСТЪР СРЕДЕН ОТИТ ПРИ ГРИПНИ И ДРУГИ РЕСПИРАТОРНИ ИНФЕКЦИИ

Проф. д-р Г.Едрев, д м н, д-р Д.Тодорова д м, оториноларингология при МФ на СУ „Св.Кл.Охридски”, УБ„Лозенец”

По обща преценка около 70% от децата преболедуват от остър среден отит поне веднъж в първите три години от живота си. Заболяването често съпътства грипните и други респираторни епидемии. Мнозина автори считат, че в първите няколко дни се развива вирусна фаза на острия отит, а след това се прибавят бактерии и се оформя остър гноен среден отит.

SUMMARY

ACUTE OTITIS IN FLU AND OTHER RESPIRATORY INFECTIONS

Prof. Dr. G. Edrev, MD, PhD, PhD, Dr. D. Todorova, MD, PhD, Otorhinolaryngology at the Faculty of Medicine of the SU “St.Cl.Ohridski”, University Hospital “Lozenets”.

According to a general estimate, about 70% of children suffer from acute otitis media at least once in the first three years of their lives. The disease often accompanies influenza and other respiratory epidemics. Many authors consider that in the first few days a viral phase of acute otitis develops, and then bacteria are added and acute purulent otitis media is formed.

14.Тодорова Д., П.Кабакчиев. Акустична ринометрия при затруднено носно дишане. Годишник на Софийския университет „Св.Климент Охридски”, МФ, том:2, 2017, стр.:117-122, Ref, Web of Science, IF(-2017)

Резюме

АКУСТИЧНА РИНОМЕТРИЯ ПРИ ЗАТРУДНЕНО НОСНО ДИШАНЕ

Д.Тодорова, дм, П.Кабакчиев, дм.

УБ”Лозенец, МФ при СУ „Св. Климент Охридски”,

Оториноларингология

Проблемът със затрудненото носно дишане е разгледан в 3 аспекта: деформация на носната преграда, оток и хипертрофия на носните конхи и аденоидни вегетации. На всички болни е проведено изследване с акустичен

ринометър, което понастоящем се явява обективен метод за изследване на носната проходимост.

Ключови думи: акустична ринометрия, затруднено носно дишане.

Summary

ACOUSTIC RHINOMETRY IN DIFFICULT NOSE BREATHING

D. Todorova, MD, PhD, P. Kabakchiev, MD, PhD, UH" Lozenets", MF at SU "St. Kliment Ohridski", Otorhinolaryngology

The problem of difficult nasal breathing is considered in 3 aspects: deformation of the nasal septum, swelling and hypertrophy of the nasal concha and adenoid vegetations. All patients were examined with an acoustic rhinometer, which is currently an objective method for examining nasal patency.

Key words: acoustic rhinometry, difficult nasal breathing.

15.Тодорова Д. Дълбоки липоми в шийната област, GP news, 12, 2017, 9-10, Ref

РЕЗЮМЕ

ДЪЛБОКИ ЛИПОМИ В ШИЙНАТА ОБЛАСТ

Г.Едрев, д.м.н., професор, Д.Тодорова, д.м., главен асистент, УБ,,Лозенец", УНГ, МФ при СУ,,Св.Кл.Охридски"

За период от 15 години (1994 - 2009) са лекувани четирима болни с дълбоки липоми в шийната област – трима мъже и момиче на 9 години. На всички е направена операция, туморът – отстранен и хистологията е липом. Локализацията около съдово-нервния сноп в областта на ларинкса и в парафарингеалното пространство е изключително рядка и изисква добро обсъждане преди операцията.

SUMMARY

DEEP LIPOMAS IN THE NECK AREA

G. Edrev, MD, PhD, PhD, professor, D. Todorova, MD, PhD, chief assistant, University Hospital "Lozenets", ENT, MF at SU" St. Cl.Ohridski".

For a period of 15 years (1994 - 2009), four patients with deep lipomas in the neck area were treated - three men and a 9-year-old girl. All underwent surgery, the tumor was removed and the histology was lipoma. Localization around the vascular-nerve bundle in the laryngeal region and in the parapharyngeal space is extremely rare and requires good preoperative discussion.

16.Тодорова Д. Остро възпаление на средното ухо.(Остър среден отит). GP news, 1, 2017, 10-12, Ref

РЕЗЮМЕ

ОСТРО ВЪЗПАЛЕНИЕ НА СРЕДНОТО УХО (ОСТЪР СРЕДЕН ОТИТ)

Проф.Г.Едрев, д м н, д-рД.Тодорова, д м, УБ“Лозенец“,
оториноларингология

Според продължителността на заболяването средните отити се делят на остри (до 3 седмици), подостри (до 3 месеца) и хронични (над 3 месеца). Най-чест е острият среден гноен отит и се причинява от гноеродни микроорганизми, които нахлуват в тъпанчевата кухина през Евстахиевата тръба. Обикновено в предишните дни е налице вирусен ринофарингит и се увреждат локалните защитни механизми на носоглътката и средното ухо.

Освен анамнезата задължително е извършването на отоскопия с отоскоп. Установява се хиперемирана и инфилтрирана тъпанчева мембрана, при по-тежки случаи – бомбирана.

Лечението е локално и през устата (рядко парентерално). Използват се отбъбващи носни капки, антибиотици, физиотерапия.

SUMMARY

ACUTE MIDDLE EAR INFLAMMATION (ACUTE OTITIS MIDDLE)

Prof. G. Edrev, MD, Ph.D., Ph.D., Dr. D. Todorova, MD, Ph.D., University Hospital “Lozenets”, Otorhinolaryngology

According to the duration of the disease, otitis media is divided into acute (up to 3 weeks), subacute (up to 3 months) and chronic (over 3 months). Acute purulent otitis media is the most common and is caused by purulent microorganisms that invade the tympanic cavity through the Eustachian tube. Viral nasopharyngitis is usually present in the previous days and the local defense mechanisms of the nasopharynx and middle ear are damaged. In addition to the anamnesis, an otoscopy with an otoscope is mandatory. A hyperemic and infiltrated tympanic membrane is found, in more severe cases – bombarded. Treatment is local and oral (rarely parenteral). Decongestant nasal drops, antibiotics, physiotherapy are used.

17.Тодорова Д., Г.Едрев. Ретракционен джоб – форма на хроничен среден отит., GP news, 12, 2017, 19-21, Ref

РЕЗЮМЕ

РЕТРАКЦИОНЕН ДЖОБ - ФОРМА НА ХРОНИЧЕН СРЕДЕН ОТИТ

Д.Тодорова, д.м., главен асистент,

Г.Едрев, д.м.н., професор

УБ„Лозенец“,УНГ, МФ при СУ„Св.Кл.Охридски”

Обсъждат се 81 (19,5%) болни с ретракционен джоб, който е фиксиран и слухът е намален в различна степен. На всички е извършена тимпаноластика с хрущял и перихондриум от tragus, които са разделени и моделирани. Морфологичните успехи са в 96,3% от оперираните, а функционалните – в 76%. Отчитат се добри резултати с използването на автохрущял за пластика на тъпанче.

SUMMARY

RETRACTION POCKET - A FORM OF CHRONIC OTITIS MIDDLE

D. Todorova, MD, PhD, chief assistant, G. Edrev, MD, PhD, professor University Hospital "Lozenets".

Discussed were 81 (19.5%) patients with a retraction pocket that is fixed and hearing is reduced to varying degrees are discussed. All underwent tympanoplasty with tragus cartilage and perichondrium sectioned and modeled. Morphological successes are in 96.3% of those operated on, and functional - in 76%. Good results are reported with the use of autcartilage for tympanoplasty.

18.Тодорова Д. Ринити. Медикарт, 1, 2017, 4-5, Ref

РЕЗЮМЕ

РИНИТИ

Д-р Д.Тодорова д.м., МФ СУ „Св.Кл.Охридски“при УБ“Лозенец“,
оториноларингология.

Ринитите са възпалителни процеси на лигавицата на носната кухина. Според продължителността си те биват остри и хронични, а според причинителите – вирусни, бактериални, алергични, медикаментозни и т.н.

Най-честите остри хреми са вирусните, а от алергичните – сенната хрема.

Острият вирусен ринит се причинява от над 200 вида вируси, като най-чести са риновирусите. Те разрушават епителните клетки и причиняват субмукозен едем, инфилтрация на левкоцити и освобождаване на възпалителни медиатори (брадикинини). За около 7 до 10 дни носното дишане е затруднено и има обилна секреция. Лечението е симптоматично. Хроничните хреми в зависимост от промените в лигавицата на носа са хипертрофични и атрофични. Най-тежко протича атрофичната зловонна хрема (озена).

Лечението при хроничните хреми е продължително с различни медикаменти, като при някои случаи на хипертрофична и зловонна хрема се използват хирургични методи.

SUMMARY

RHINITIS

Dr. D. Todorova MD, PhD, MF SU "St. Cl. Ohridski" at UH "Lozenets", otorhinolaryngology.

Rhinitis are inflammatory processes of the mucous membrane of the nasal cavity. According to their duration, they are acute and chronic, and according to the causes – viral, bacterial, allergic, medicinal. The most common acute colds are the viral ones, and the allergic ones – the hay fever. Acute viral rhinitis is caused by over 200 types of viruses, with rhinoviruses being the most common. They destroy epithelial cells and cause submucosal edema, infiltration of

leukocytes and release of inflammatory mediators (bradykinins). For about 7 to 10 days, nasal breathing is difficult and there is copious secretion. Treatment is symptomatic. Chronic runny noses depending on the changes in the nasal mucosa are hypertrophic and atrophic. Atrophic runny nose (ozen) is the most severe. Treatment for chronic runny noses is long-term with various medications, and in some cases of hypertrophic and malodorous runny nose, surgical methods are used.

19.Тодорова Д., П.Кабакчиев. Септопластика – основна хирургична техника при оперативното лечение на патологичните процеси на носа и синусите., Годишник на СУ „Св.Климент Охридски”, МФ, том:2, 2017, стр.:95-116, Ref, Web of Science

Септопластиката е една от най-честите оперативни интервенции в оториноларингологичната практика, но все представлява сериозно предизвикателство за редица хирурзи. Операцията може да бъде самостоятелна или като част от по-сложна интервенция на околните структури. Описана е кратка история на септопластиката както и основните методи на предоперативна диагностика. Хирургичният достъп и съвременните оперативни техники за коригиране на деформираната носна преграда са специално описани. Точната предоперативна диагноза на девиациите във връзка с патологиите на носа и свързаните околоносни синуси е важна за успеха на операцията. Интраоперативното използване на ендоскопи е много полезно както за хирурга, така и за обучаването на специализанти. Съвременната техника за септопластика всички стадии-достъп, резекция, мобилизация, репозиция и реконструкция/фиксация е представена. Някои проблеми на деформираната носна преграда са свързани с неуспехите на пластичните операции на носа, както и с патологията на околоноските кухини-синусит, носна полипоза и тумори на носа/синусите, епистаксис или риноликворея. Разгледани са усложненията при септопластика с оглед тяхната превенция и лечение.

Petko Kabakchiev, Dimitrina Todorova. SEPTOPLASTY THE MAIN OTORHINOLARYNGOLOGICAL PROCEDURES AS A TECHNIQUE FOR TREATMENT OF PATHOLOGICAL PROCESSES IN THE NASAL CAVITY AND SINUSES

Septoplasty is one of the most frequently performed otorhinolaryngological , procedures which might be very challenging for many of jke surgeons. Septoplasty can be performed alone or as a part of a complex surgery of the related structures. A brief history of the surgery and essentialis of a complete diagnostic evaluation are outlined. The surgical approache and contemporaly techniques to the correction of a deviated septum are underlined. An accurate preoperative diagnosis of pathologies of the septum in the context of the pathology of the nasal cavity, pyramid and related paranasal sinuses is essential for the success for surgery. Intraoperative visualization through endoscope is

very helpful for the surgeon and for the training of the residents. The modern technique of septoplasty with the phases of approach, resection, mobilization, repositioning, reconstruction/fixation is presented.

As particular pathologies of the caudal septum are responsible for failures of nasal plastic surgeries, some special problems of this region such as pathology of the sinuses – sinusitis from a dental origin polyposis and tumors, epistaxis or CFS leak. Finally complications of septoplasty are reviewed with an emphasis on prevention and treatment.

Key words: septoplasty, endoscopy for the nose, nasal polyps, complications of septoplasty.

20. Avramov T.I., P.I.Perenovska, E.K.Naseva, D.T.Kostadinov, D.T.Edreva, Tz.R.Tzolov, Risk and management of children a foreign body in the lower respiratory tract. International Journal of Development Research, том:06, брой:01, 2016, стр.: 6514-6517.

ABSTRACT

Introduction: Foreign bodies in the lower respiratory tract are a serious problem in medical practice, often leading to death.

Material and methods: The authors analyzed the risks and difficulties of treatment of 675 children with foreign body in the lower respiratory tract treated for the period 1995-2014 in the ENT clinic at the University Hospital "Queen Joanna-ISUL" Sofia and Children's Clinic at the University Hospital "Alexandrovska" Sofia, comparing them with data from the national statistics on the number of children with a foreign body in the lower airways dead before receiving medical care.

Results: In this period the treatment is successfully completed at 663 children aged 0-3 years, but at 59 children more of one endoscopic procedure was performed. 12 children have continued the treatment at the Clinic Thoracic Surgery due to the inability of endoscopic extraction of foreign bodies from the lower respiratory tract.

Discussion: Foreign bodies in the lower respiratory tract in children, especially to 1 year of age are extremely dangerous because of the anatomical features of the respiratory system of children. They require more attention, experience in the diagnosis and good collaboration between pediatricians, bronchoscopy specialist, trained anesthesiologist and thoracic surgeon to avoid complications and death.

Key words: foreign bodies, Endoscopy, Risk, Management, Lower respiratory tract.

РЕЗЮМЕ

Въведение: Чуждите тела в долните дихателни пътища са сериозен проблем в медицинската практика, който често води до смърт.

Материали и методи: Авторите анализират рисковете и трудностите при лечението на 675 деца с чуждо тяло в долните дихателни пътища, лекувани за периода 1995-2014 г. в УНГ клиниката на УМБАЛ „Царица Йоанна-

ИСУЛ” София и Детската клиника на УМБАЛ. „Александровска” София, съпоставяйки ги с данни от националната статистика за броя на починалите деца с чуждо тяло в долните дихателни пътища преди постъпване на медицинска помощ.

Резултати: За този период лечението е приключило успешно при 663 деца на възраст 0-3 години, но при 59 деца е извършена още една ендоскопска процедура. 12 деца са продължили лечението си в Клиниката по гръдна хирургия поради невъзможност за ендоскопска екстракция на чужди тела от долните дихателни пътища.

Дискусия: Чуждите тела в долните дихателни пътища при деца, особено до 1-годишна възраст, са изключително опасни поради анатомичните особености на дихателната система на децата. Те изискват повече внимание, опит в диагностиката и добра съвместна работа между педиатри, специалист по бронхоскопия, обучен анестезиолог и гръден хирург, за да се избегнат усложнения и смърт.

Ключови думи: чужди тела, ендоскопия, риск, лечение, долни дихателни пътища.

21. Годорова Д. Акустична ринометрия при деца с аденоидни вегетации и серозен отит. Med Post, 14, 2016, 4-6.

РЕЗЮМЕ

АКУСТИЧНА РИНОМЕТРИЯ ПРИ ДЕЦА С АДЕНОИДНИ ВЕГЕТАЦИИ И СЕРОЗЕН ОТИТ

За период от 5 години (2003 – 2008) са изследвани 1117 деца с акустичен ринометър. При 149(13,3%) е установена уголемена аденоидна вегетация (II и IIIст.) и е извършена аденотомия. На 28 (18,8%) деца е установен серозен отит и заедно с аденотомията е направена и тимпаностомия. След операцията е постигнато оздравяване на ушите и трайно увеличение на назофарингеалните обеми ($r = 0,65$; $p < 0,005$).

Ключови думи: акустична ринометрия, аденоидна вегетация, серозен отит.

SUMMARY

ACOUSTIC RHINOMETRY IN CHILDREN WITH ADENOID VEGETATIONS AND OTITIS WITH EFFUSION

For a period of 5 years (2003 – 2008), 1117 children were examined with an acoustic rhinometer. In 149 (13.3%) enlarged adenoid vegetation (II and III century) was found and adenotomy was performed. 28 (18.8%) children were diagnosed with otitis with effusion and together with the adenotomy, a tympanostomy was performed. After surgery, ear healing and a sustained increase in nasopharyngeal volumes were achieved ($r = 0.65$; $p < 0.005$).

Key words: acoustic rhinometry, adenoid vegetation, otitis with effusion.

22. Тодорова Д. Алергичен ринит при деца. Med info, 8, 2016, Ref, Web of Science

Резюме

Алергичните ринити имат различна етиология. Реакцията антиген-антитяло става в лигавицата на носа и носоглътката. Носът се запушва, тече обилен воднист секрет, има често кихане, очите се зачервяват. Наличието на алергия при двама родители дава генетична предиспозиция в около 25% от новородените. Проследяват се 474(39,2%) с алергични и рецидивиращи хреми.

Summary

Allergic rhinitis has a different etiology. The antigen-antibody reaction takes place in the mucous membrane of the nose and nasopharynx. The nose becomes blocked, abundant watery discharge flows, there is frequent sneezing, the eyes become red. The presence of an allergy in two parents gives a genetic predisposition in about 25% of newborns. 474 (39.2%) with allergic and recurrent runny noses were followed up.

23.Тодорова Д. Грипни (хеморагични) отити. Med Post, 15, 2016, 16-17, Ref

Резюме

ГРИПНИ (ХЕМОРАГИЧНИ) ОТИТИ

Д.Тодорова, д.м., оториноларинголог в УБ"Лозенец" при МФ към СУ"Св.Климент Охридски"

Авторът разглежда лекувани от него 34 болни с остри грипни отити по време на епидемични взривове от остри респираторни заболявания през зимните месеци на последните години. Счита, че хеморагичните отити освен като усложнение, могат да се проявят и като еквивалент на грипното заболяване.

Ключови думи: отит, хеморагични мехури, грип.

Summary

INFLUENZA (HEMORRHAGIC) OTITIS

D. Todorova, MD, PhD, otorhinolaryngologist at UH"Lozenets" at the Faculty of Medicine at SU "St. Kliment Ohridski"

The author examines 34 patients treated by him with acute influenza otitis during epidemic outbreaks of acute respiratory diseases in the winter months of recent years. He believes that hemorrhagic otitis, in addition to being a complication, can also appear as an equivalent of the flu.

Key words: otitis, hemorrhagic blisters, influenza.

24. Тодорова Д. Акустична ринометрия и аденоидектомия. Med Post, 2, 2015, 12-14, Ref

Резюме

АКУСТИЧНА РИНОМЕТРИЯ И АДЕНОИДЕКТОМИЯ

Димитрина Тодорова, дм

За 5 години са изследвани 1117 деца с акустична ринометрия на възраст от 2 до 14 години, насочени с диагноза аденоидни вегетации. От тях 149(13,3%) са с трайно уголемена назофарингеална тонзила (трета сливица) и оперирани (аденоидектомия). Останалите са с алергични хреми, изкривена носна преграда или временно уголемена трета сливица от вирусни и бактериални инфекции. В заключение се счита, че акустичната ринометрия може да се използва като основен обективен метод за диагностика на носоглътката преди и след аденоидектомия.

Ключови думи: акустична ринометрия, аденоидектомия

Summary

ACOUSTIC RHINOMETRY AND ADENOIDECTOMY

Dimitrina Todorova, MD, PhD

For 5 years, 1117 children with acoustic rhinometry aged 2 to 14, referred with a diagnosis of adenoid vegetations, were examined. Of these, 149 (13.3%) had a permanently enlarged nasopharyngeal tonsil (third tonsil) and underwent surgery (adenoidectomy). The rest have allergic runny noses, distorted nasal septum or temporarily enlarged third tonsil from viral and bacterial infections. In conclusion, it is considered that acoustic rhinometry can be used as the main objective method for the diagnosis of the nasopharynx before and after adenoidectomy.

Key words: acoustic rhinometry, adenoidectomy

25. Тодорова Д. Проблемът трета сливица. Инфо гайд за родители. GP news, 115, 2015, 12-13, Ref

Резюме

Наименованието „трета“ сливица се отнася за хипертрофия на носогълтачната тонзила, най-често наричана аденоидни вегетации. Тя се намира на свода на носоглътката и заедно с небните и езичните сливици образува защитен гърлен пръстен на детския организъм срещу вирусите и бактериите, които попадат в него чрез въздуха. Макар, че строежът на тази сливица е сходен с другите, при нейното уголемяване усложненията са различни. Те са главно от страна на дихателната система и ушите.

Summary

The name "third" tonsil refers to hypertrophy of the nasopharyngeal tonsil, most often called adenoid vegetations. It is located on the roof of the nasopharynx and, together with the palatine and lingual tonsils, forms a protective throat ring of the child's body against viruses and bacteria that enter it

through the air. Although the structure of this tonsil is similar to the others, when it enlarges, the complications are different. They are mainly from the side of the respiratory system and ears.

26.Тодорова Д., Г.Едрев. Хроничен гноен среден отит с холестеатом. Med Post, 2, 2015, 8-10, Ref

РЕЗЮМЕ

ХРОНИЧЕН ГНОЕН СРЕДЕН ОТИТ С ХОЛЕСТЕАТОМ

Георги Едрев, дмн, Димитрина Тодорова, дм, УБ „Лозенец”

Хроничният гноен среден отит с холестеатом засяга мукопериостта на средното ухо и подлежащата кост. Холестеатомът представлява окръглена белезникава маса от люспи и капсула от епидермална тъкан (матрикс). От растежа на холестеатома и ензимната активност на капсулата се образува кариес на костта. Клиниката се характеризира с епитимпанална или крайстенна перфорация, гноен ексудат с неприятна миризма и люспи и намаление на слуха в различна степен. Усложненията са от страна на вътрешното ухо, лицевия нерв, и мозъка и застрашават живота. Лечението е оперативно.

Ключови думи: холестеатом, кариес, операция

SUMMARY

CHRONIC SUPPURATIVE OTITIS MEDIA WITH CHOLESTEATOMA

Georgi Edrev, MD, PhD, professor, Dimitrina Todorova, MD, PhD, UH "Lozenets"

Chronic suppurative otitis media with cholesteatoma affects the mucoperitony of the middle ear and the underlying bone. A cholesteatoma is a rounded whitish mass of scales and a capsule of epidermal tissue (matrix). From the growth of the cholesteatoma and the enzymatic activity of the capsule, caries of the bone is formed. The clinic is characterized by epitympanic or near-wall perforation, purulent exudate with an unpleasant odor and scales, and hearing loss to varying degrees. Complications are from the side of the inner ear, the facial nerve, and the brain and are life-threatening. Treatment is operative.

Key words: cholesteatoma, caries, surgery

27.Цолов Ц., П.Переновска, Т.Аврамов, Д.Едрева. Поведение при възможни усложнения при чуждо тяло в долните дихателни пътища при децата. Наука Пулмология, 10, 2015, №4, 34-39.

Резюме

Въведение: Чуждите тела в долните дихателни пътища са сериозен проблем в медицинската практика, който често води до смърт.

Материали и методи: Авторите анализират рисковете и трудностите при лечението на 675 деца с чуждо тяло в долните дихателни пътища, лекувани

за периода 1995-2014 г. в УНГ клиниката на УМБАЛ „Царица Йоанна-ИСУЛ” София и Детската клиника на УМБАЛ. „Александровска” София, съпоставяйки ги с данни от националната статистика за броя на починалите деца с чуждо тяло в долните дихателни пътища преди постъпване на медицинска помощ.

Резултати: За този период лечението е приключило успешно при 667 деца на възраст 0-3 години, но при 59 деца е извършена още една ендоскопска процедура. 12 деца са продължили лечението си в Клиниката по гръдна хирургия поради невъзможност за ендоскопска екстракция на чужди тела от долните дихателни пътища.

Дискусия: Чуждите тела в долните дихателни пътища при деца, особено до 1-годишна възраст, са изключително опасни поради анатомичните особености на дихателната система на децата. Те изискват повече внимание, опит в диагностиката и добра съвместна работа между педиатри, специалист по бронхоскопия, обучен анестезиолог и гръден хирург, за да се избегнат усложнения и смърт.

Ключови думи: чужди тела, ендоскопия, риск, лечение, долни дихателни пътища.

Summary

Introduction: Foreign bodies in the lower respiratory tract are a serious problem in medical practice, often leading to death. Materials and methods: The authors analyzed the risks and difficulties in the treatment of 675 children with a foreign body in the lower respiratory tract, treated for the period 1995-2014 in the ENT clinic of UMBAL "Queen Yoanna-ISUL" Sofia and the Children's Clinic of University Hospital "Alexandrovska" Sofia, comparing them with data from the national statistics on the number of children who died with a foreign body in the lower respiratory tract before receiving medical help.

Results: During this period, treatment was completed successfully in 667 children aged 0-3 years, but in 59 children another endoscopic procedure was performed. 12 children continued their treatment in the Clinic for Thoracic Surgery due to the inability to endoscopically extract foreign bodies from the lower respiratory tract.

Discussion: Foreign bodies in the lower respiratory tract in children, especially up to 1 year of age, are extremely dangerous due to the anatomical features of the respiratory system of children. They require more attention, expertise in diagnosis and good cooperation between paediatricians,

bronchoscopist, trained anesthetist and thoracic surgeon to avoid complications and death.

Key words: foreign bodies, edoscopy, risk, treatment, lower respiratory tract.

28. Тодорова Д. Алергичен ринит и хипертрофия на назофарингеалната тонзила. Med info, 8, 2014, 48-49, Ref

РЕЗЮМЕ

Алергичният ринит в съчетание с уголемената назофарингеална тонзила може в значителен брой деца да блокира носното дишане. От 474 деца с алергични и рецидивиращи хреми в 146 (33,3%) бе налице и хипертрофия на назофарингеалната тонзила, установена чрез акустична ринометрия. Чрез противоалергично лечение в продължение на няколко месеца са избегнати ненужни аденотомии и носното дишане бе възстановено.

SUMMARY

Allergic rhinitis combined with enlarged nasopharyngeal tonsils can block nasal breathing in a significant number of children. Of 474 children with allergic and recurrent runny noses, 146 (33.3%) also had hypertrophy of the nasopharyngeal tonsils, established by acoustic rhinometry. Through antiallergic treatment for several months, unnecessary adenotomies were avoided and nasal breathing was restored.

29. Todorova D., P. Kabakchiev. Acoustic rhinometry in evaluation of the nasopharynx in children. Доклади на Българската академия на науките, том:66, брой:9, 2013, стр.:1345-1350, IF:0,211 Ref, Web or Science

Summary

1117 children between 2 to 14 years of age with complains of obstruction of the upper airways and send for surgical removal of the nasopharyngeal tonsil have been evaluated by the method of acoustic rhinometry for a period of five years.

After performing the test only 149 [13, 3%] have been operated because of proper hypertrophy of the tonsil, 437 [39, 2%] have been foun with allergic and recurrent rhinitis who needed only medical treatment, and 494 [44, 2%] have been found without any pathological changes. There was statistically significant correlation between the findings of the acoustic rhinometry, the data obtained by

other objective methods (radiological methods and rigid endoscopy) and the weight and volume of the removed nasopharyngeal tonsils in pediatric patients.

Key words: acoustic rhinometry, nasopharyngeal tonsil

Резюме

По метода на акустичната ринометрия са изследвани 1117 деца на възраст от 2 до 14 години с оплаквания от обструкция на горните дихателни пътища и изпратени за оперативно отстраняване на назофарингеалната тонзила за период от пет години. След извършване на теста само 149 [13, 3%] са оперирани поради хипертрофия на сливицата, 437 [39, 2%] са установени с алергичен и рецидивиращ ринит, които са имали нужда само от медикаментозно лечение, а 494 [44, 2 %] са открити без никакви патологични промени. Има статистически значима корелация между резултатите от акустичната ринометрия, данните, получени чрез други обективни методи (радиологични методи и ригидна ендоскопия) и теглото и обема на отстранените назофарингеални тонзили при педиатрични пациенти.

Ключови думи: акустична ринометрия, назофарингеална тонзила

30.Todorova D., P.Kabakchiev. Etiopathogenesis of the nasal deformities., Argomenti di Otorinolaringoiatria Moderna, том:13, брой:24, 2013, стр.:18-18, Ref

Summary

The nasal septum has caused much debate in ENT, much of it focusing on its significance in contributing to nasal obstruction, with the subsequent need for large proportion of ENT surgical intervention.

The object of our presentation is to present and discuss our opinion concerning the etiology and pathogenesis of the deformities of the nasal septum and external nose.

The method was careful evaluation of the available CT and MR images of the head of patients (all age groups). The growth phase of the nose may be divided into the following more or less arbitrary periods: prenatal, neonatal, childhood and pubertal.

Our discussion is related with the embryology, growing process of the nose and the different radiographic findings in patients.

Резюме

Носната преграда е предизвикала много дебати в УНГ, голяма част от които се фокусират върху нейното значение за допринасяне за назална обструкция, с последваща необходимост в голяма част от УНГ хирургическа интервенция.

Целта на нашето изложение е да представим и обсъдим нашето мнение относно етиологията и патогенезата на деформациите на носната преграда и външния нос.

Методът беше приложен с внимателна оценка на наличните СТ и MR изображения на главата на пациентите (всички групи). Фазата на растеж на носа може да бъде разделена на следните повече или по-малко произволни периоди: пренатален, неонатален, детство и пубертет.

Нашата дискусия е свързана с ембриологията, процеса на растеж на носа и различните рентгенографски находки при пациентите.

31.Годорова Д., П.Кабакчиев. Трета сливица – оперативно или консервативно лечение. GP news, 2, 2013, 5-6, Ref

Резюме

Третата сливица (*Vegetatio adenoideae*) е част от лимфоидния гърлен пръстен на Валдайер. Ролята на лимфоепителната тъкан в областта на носа устната кухина и фаринкса е локално защитна, но най-важната е информативната. Назофарингеалната тонзила, разположена в задната част на носа/епифаринкса е на пътя на антигените, навлизащи в организма с вдишвания въздух.

Всички деца се раждат с трета сливица, която заема част от носоглътката/епифаринкса. В резултат на чести инфекции на горните дихателни пътища тя увеличава значително размерите си. Появяват се редица специфични симптоми и усложнения: неспокоен сън, хъркане, апнеични паузи, затруднено носно дишане с хронични хреми, кашлица, бронхити, серозни и остри отити. Точната преценка за оперативно лечение понякога налага допълнителни консултации с алерголог, ортодонт, фонопед, детски пулмолог.

Summary

The third tonsil (Vegetatio adenoideae) is part of Waldeyer's lymphoid throat ring. The role of lymphoepithelial tissue in the area of the nose of the oral cavity and pharynx is locally protective, but the most important is informative. The nasopharyngeal tonsil located at the back of the nose/epipharynx is in the way of antigens entering the body by inhaling air.

All children are born with a third tonsil that occupies part of the nasopharynx/epipharynx. As a result of frequent infections of the upper respiratory tract, it increases significantly in size. A number of specific symptoms and complications appear: restless sleep, snoring, apneic pause, difficult nasal breathing with chronic runny nose, cough, bronchitis, otitis with effusion and acute otitis. The exact assessment of surgical treatment sometimes requires an additional consultation with an allergist, orthodontist, speech therapist, pediatric pulmonologist.

32.Годорова Д., Г.Едрев, С.Лолов. Аденоидектомия. Важни клинични детайли. Med info, 3, 2009, 57-60, Ref, Web of Science

Резюме

Болшинството публикации, посветени на различните аспекти на аденоидектомията, започват с голямата честота на това мероприятие. Проучванията показват значителна вариабилност по отношение на тази хирургична активност, необяснима от медикобиологична гледна точка.

1.Между отделни райони и държави със сходни социално-икономически и географски условия честотата на аденоидектомията се различава в пъти.

2.Броят на проведените аденоидектомии значително се променя в рамките на няколко години.

В много държави има разработени „писмени правила”, но те са спорни и по принцип не се спазват. Съществуват обективни средства за оценка големината на третата сливица, но около 80% от лекарите разчитат единствена на физикалния преглед.

Summary

Most of the publications devoted to the various aspects of adenoidectomy begin with the high frequency of this procedure. Studies have shown

considerable variability in this surgical activity, unexplained from a medicobiological perspective.

1. Between individual regions and countries with similar socio-economic and geographical conditions, the frequency of adenoidectomy differs several times.
2. The number of adenoidectomies performed varies significantly within a few years.

Many countries have developed "written rules", but these are controversial and generally not followed. There are objective means of assessing the size of the third tonsil, but about 80% of doctors rely solely on the physical examination.

33. Годорова Д. Аденоидна вегетация и акустична ринометрия. Транспортна медицина., 28-1, 2006, 73-75, Ref, Web of Science

Summary

Hypertrophy adenoid commonest cause of nasal odstruction in pediatrics. The morbidity can be try alteration in the respiratory physiology, as well in the fase development and function of the middle ear. A total 53 children consecutively referred to the Clinic of Otorhinolaryngology National Multiprofile Transport Hospital "Tzar Boris III", Sofia, were measurement with acoustic rhinometry to evaluate the surgical results of the adenoidectomy in childgen with hypertrophy adenoid, compiling the data on their clinic, and correlating them as well with rhinometrics results.

Key words: acoustic rhinometry, adenoid hypertrophy

Резюме

Аденоидната хипертрофия е най-честата причина за запушване на носа в педиатрията. Болестта може да бъде причинена от промяна във физиологията на дишането, както и във фазата на развитие и функция на средното ухо. Общо 53 деца, бяха последователно насочени към Клиниката по оториноларингология, Национална многопрофилна транспортна болница "Цар Борис III", София, са измерени с акустична ринометрия за оценка на оперативните резултати от аденоидектомията при деца с хипертрофия на аденоидите, като се обобщават данните за тяхната клиника, и корелирането им също с ринометричните резултати.

Ключови думи: акустична ринометрия, аденоидна хипертрофия

**34.Годорова Д., Д.Вичева. Кърмаческа възраст и алергични болести.,
Транспортна медицина, 28-1, 2006, 66-68, Ref, Web of Science**

Summary

Allergic diseases are common and have multifactorial etiology. The debut is often insidious, but in a great proportion the onset of symptoms occurs already during infancy. Early onset increases the risk for long-term disease. Genetically predisposed infants are at high risk for sensitization and allergic disease if exposed to environmental allergens and adjuvants.

Key words: infants, allergic diseases

Резюме

Алергичните заболявания са често срещани и имат мултифакторна етиология. Дебютът е често срещан, но в голяма степен появата на симптомите настъпва още в ранна детска възраст. Ранното начало увеличава риска от дългосрочно заболяване. Генетично предразположените бебета са изложени на висок риск от сенсibiliзация и алергични заболявания, ако са изложени на алергени и помощни вещества от околната среда.

Ключови думи: кърмачета, алергични заболявания

35.Годорова Д., Г.Едрев, С.Лолов. Остри синусити – принципи на диагностика и лечение. Транспортна медицина, 28-1, 2006, 76-79, Ref, Web of Science

Резюме

Острият синусит започва с инфекция на горните дихателни пътища, алергия, физико-химични дразнителни или травма. Ключов момент от патогенезата е кухина със запушен дренажен отвор, което води до прекъсване на мукоцилиарния клирънс. В повечето случаи диагнозата се поставя въз основа на анамнезата и физикалния преглед. Ролята на Рографията за началната диагноза е ограничена. Значително разпространение добива диагнозата чрез назална ендоскопия, синусна ехография, акустична ринометрия. Цел на терапията е да повлияе лигавичния оток и бактериалната инфекция.

Ключови думи: синусит, риносинусит, диагноза, терапия.

Summary

Acute sinusitis begins with an upper respiratory tract infection, allergy, physico-chemical irritants or trauma. A key point in the pathogenesis is a cavity with an obstructed drainage opening, which leads to interruption of mucociliary clearance. In most cases, the diagnosis is made based on the history and physical examination. The role of Ro-graphy for the initial diagnosis is limited. A significant spread is the diagnosis by nasal endoscopy, sinus echography, acoustic rhinometry. The goal of therapy is to affect mucosal edema and bacterial infection.

Key words: sinusitis, rhinosinusitis, diagnosis, therapy.

36.Годорова Д., Р.Бенчев, Г.Бояджиев. Оценка на затрудненото носно дишане чрез носна спирометрия. Транспортна медицина, 28-1, 2006, 76-79, Ref, Web of Science

Резюме

Направено е изследване на група от 43 пациента, от които 30 без затруднено носно дишане и 11 пациента със затруднено носно дишане. Болните са изследвани чрез носна спирометрия и резултатите от контролната група са сравнени с тези, получени при предна активна риноманометрия. Определи се коефициент на носното съотношение за контролната група, установи се висока степен на корелация. Извод е че носната спирометрия е удобен и точен метод за изследване на носното дишане.

Ключови думи: затруднено носно дишане, носна спирометрия

Summary

A study was made of a group of 43 patients, of which 30 without difficulty in nasal breathing and 11 patients with difficulty in nasal breathing. Patients were examined by nasal spirometry and the results of the control group were compared with those obtained by anterior active rhinomanometry. A coefficient of the nasal ratio was determined for the control group, a high degree of correlation was established. The conclusion is that nasal spirometry is a convenient and accurate method for studying nasal breathing.

Key words: difficult nasal breathing, nasal spirometry

37.Годорова Д., Д.Вичева. Ринити в детската възраст. Транспортна медицина, 28-1, 2006, 69-72, Ref, Web of Science

Резюме

Терапевтичното поведение при ринитите зависи от номера на вариабилност на продължителност и тежестта на симптоматиката при всеки пациент. Изборът на консервативно и фармакологично лечение е от значение за оториноларинголога, педиатъра и общопрактикуващия лекар, които трябва да намерят правилния достъп на лечение.

Ключови думи: ринити, лечение

Summary

The management of rhinitis depends on the number of variability of duration and severity of symptoms in each patient. The choice of conservative and pharmacological treatment is important for the otorhinolaryngologist, pediatrician and general practitioner, who must find the right treatment approach.

Key words: rhinitis, treatment

38.Годорова Д., Д.Вичева, Г.Бояджиев. Акустична ринометрия при хипертрофия на назофарингеалната тонзила. Транспортна медицина, 27, 2005, 90-91, Ref, Web of Science

Резюме

Изследвани са 37 деца с хипертрофия на назофарингеалната тонзила на възраст от 3 до 14 години преди и след аденоидектомия. Използван е акустичен ринометър Rhino metrics-SRE 2000, Дания. От всички съществуващи методи за оценка хипертрофията на назофарингеалната тонзила, акустичната ринометрия се явява най-манифестния, безвреден, лесно приложим метод. Съотношението на хипертрофиларата трета сливица към напречното сечение на назофаринкса достоверно отговаря на блокирания въздухоносен път от аденоидната вегетация.

Ключови думи: аденоидна вегетация, акустична ринометрия

Summary

37 children with hypertrophy of the nasopharyngeal tonsil aged 3 to 14 years before and after adenoidectomy were studied. A Rhino metrics-SRE 2000 acoustic rhinometer, Denmark, was used. Of all existing methods for evaluating the hypertrophy of the nasopharyngeal tonsil, acoustic rhinometry is the most obvious, harmless, and easily applied method. The ratio of the hypertrophied third tonsil to the cross-section of the nasopharynx reliably corresponds to the blocked airway by adenoid vegetation.

Key words: adenoid vegetation, acoustic rhinometry

39.Годорова Д., Г.Едрев, С.Лолов. Значение на акустичната ринометрия за обективна оценка на хипертрофична назофарингеална сливица. GP, 5, 2005, 25-28, Ref, Web of Science

Резюме

Въпросът за третата сливица постоянно се задава от родителите на деца между 1 и 12 години. Отговорите на общопрактикуващите лекари, педиатри и специалисти също не е еднозначен при всеки конкретен случай. Целта на статията е да представи пред общопрактикуващите лекари възможностите на акустичната ринометрия, като нов инструментален метод, който все по-често навлиза в диагностичната практика у нас.

Ключови думи: аденоидна вегетация, акустична ринометрия

Summary

The question of the third tonsil is constantly asked by parents of children between 1 and 12 years old. The answers of general practitioners, pediatricians and specialists are also not unique in each specific case. The purpose of the article is to present to general practitioners the possibilities of acoustic rhinometry, as a new instrumental method that is increasingly entering the diagnostic practice in our country.

Key words: adenoid vegetation, acoustic rhinometry

40.Годорова Д., Р.Бенчев, Г.Бояджиев. Обективни методи за изследване на носната проходимост. Транспортна медицина, 27, 2005, 55-59, Ref, Web of Science

Резюме

Носната обструкция е често срещан симптом в клиничната практика. Към настоящия момент оценката на носното дишане е предимно субективна. Обективните методи не са широко разпространени и засега не са приети стандартни референтни стойности. Методите за оценка на носното дишане се разделят в няколко групи. Най-широко са разпространени са т.нар. „оптични” методи-риноскопия. Прилагат се и методи за оценка на преминаващия въздушен поток. При риноманометрията се измерват едновременно обема на въздушния поток и носното съпротивление. Акустичната ринометрия е широко разпространена техника за оценка на носния обем и напречно сецираните площи на носната кухина.

Ключови думи: акустична ринометрия, риноманометрия

Summary

Nasal obstruction is a common symptom in clinical practice. At present, the evaluation of nasal breathing is mostly subjective. Objective methods are not widespread and standard reference values have not yet been adopted. Methods for assessing nasal breathing are divided into several groups. The most widespread are the so-called "optical" methods - rhinoscopy. Methods for evaluating passing air flow are also applied. In rhinomanometry, airflow volume and nasal resistance are measured simultaneously. Acoustic rhinometry is a widely used technique for estimating nasal volume and cross-sectional areas of the nasal cavity.

Key words: acoustic rhinometry, rhinomanometry

41.Годорова Д., Р.Бенчев, Г.Бояджиев, Х.Василев. Резултати от оперативното лечение на девиация на носната преграда в областта на носната клапа. Практическа медицина, брой:1, 2005, стр.: 3-7, Ref, Web of Science

Резюме

Девиациите на носната преграда са честа причина за носната обструкция. Септопластиката е една от най-често прилаганите интервенции в ринологията. Резултатите обикновено се оценяват със субективни методи, като визуално аналогова скала (ВАС) или симптомен сбор. Тези методи отразяват удовлетворението на пациента от оперативната интервенция, но не показват истинското подобрение на носното дишане. Обективните функционални методи за точна оценка на носната проходимост преди и след операцията, мястото и степента на носната обструкция помагат на хирурга да прецени обема на хирургична работа. Целта на нашето проучване е да се документират с акустична ринометрия и с предна активна риноманометрия резултатите от проведените през последните две години септопластики в областта на носната клапа и да се сравнят със субективната оценка на пациентите за изхода от лечението, изразена чрез ВАС.

Ключови думи: септопластика, акустична ринометрия

Summary

Deviations of the nasal septum are a common cause of nasal obstruction. Septoplasty is one of the most frequently applied interventions in rhinology. Outcomes are usually assessed with subjective methods, such as the visual analogue scale (VAS) or symptom score. These methods reflect the patient's satisfaction with the operative intervention, but do not show the true improvement of nasal breathing. Objective functional methods for accurate assessment of nasal patency before and after surgery, site and degree of nasal obstruction help the surgeon to estimate the volume of surgical work. The aim of our study is to document with acoustic rhinometry and with anterior active rhinomanometry the results of septoplasty performed in the last two years in the area of the nasal valve and to compare it with the patients' subjective evaluation of the treatment outcome expressed by VAS.

Key words: septoplasty, acoustic rhinometry

42.Годорова Д., Д.Вичева. Акустична ринометрия. Транспортна медицина, XXVI, 2004, 21-24, Ref, Web of Science

Summary

The aim of this study is to present and estimate the role acoustic rhinometry in the investigation of structural anatomy of nasal airways via acoustic reflection. The main principle of action of acoustic rhinometry is presented, based on the reflection of acoustic signals, which are generated in measurement device transmitted through a wave tube and furthered to the nostril via anose-piece. The reflected acoustic signals are registered by a microphone situated in the wave tube. The conclusion is that acoustic rhinometry is fast, accurate, non-invasive, and easy applicable method for evaluation for the structural as well as functional abnormalities of the nose.

Key words: nasal breathing, acoustic rhinometry

Резюме

Целта на това изследване е да представи и оцени ролята на акустичната ринометрия в изследването на структурната анатомия на назалните дихателни пътища чрез акустично отражение. Представен е основният принцип на действие на акустичната ринометрия, базиран на отразяването на акустичните сигнали, които се генерират в измервателното устройство, предавани през вълнова тръба и по-нататък към ноздрата чрез елемент. Отразените звукови сигнали се регистрират от микрофон, разположен във вълновата тръба. Изводът е, че акустичната ринометрия е бърз, точен, неинвазивен и лесно приложим метод за оценка както на структурни, така и на функционални аномалии на носа.

Ключови думи: назално дишане, акустична ринометрия

43.Годорова Д., Д.Вичева, Х.Василев. Диагностични техники при болести на носа и околоносните кухини. Транспортна медицина, XXVI, 2004, 25-28, Ref, Web of Science

Summary

At one time the methods for diagnosis of diseases of the paranasal sinuses were limited to history taking, clinical examination diaphanoscopy and conventional X-ray, expensive techniques such as computerized tomography and magnetic resonance imaging allow a detailed examination of the paranasal sinuses. Endoscopy and endoscopic treatment of the nose and its sinuses has been performed for more than 25 years.

Key words: nasal objective methods

Резюме

Едно време методите за диагностициране на заболявания на параназалните синуси бяха ограничени до събиране на анамнеза, клиничен преглед, диафаноскопия и конвенционална рентгенова снимка, скъпи техники като компютърна томография и ядрено-магнитен резонанс, както и подробно изследване на параназалните синуси. ендоскопия и ендоскопско лечение на носа и неговите синуси се извършва повече от 25 години.

Ключови думи: назални обективни методи

44.Годорова Д., Г.Едрев. Кохлеарни увреждания при операции на стремето. Научни трудове по транспортна медицина, 20, 1998, 75-78, Ref, Web of Science

Резюме

Оперирани са 117 души за 5 години, по повод на отосклероза, с добър функционален ефект. Общо при 63 (58,8%) непосредствено след операцията се наблюдава снижаване на кривата за костна проводимост на тоналната прагова аудиограма в честотите от 3000 до 8000 Hz , като при 45 от тях това снижаване остава трайно. Дискутират се причините за кохлеарно увреждане при оперативно лечение на отосклерозата.

Ключови думи: отосклероза, стапедектомия, стапедотомия, кохлеарно увреждане

Summary

117 people were operated on for 5 years, on the occasion of otosclerosis, with a good functional effect. A total of 63 (58.8%) had a decrease in the bone conduction curve of the tonal threshold audiogram in the frequencies from 3000 to 8000 Hz immediately after the operation, and in 45 of them this decrease remained permanent. The causes of cochlear damage in surgical treatment of otosclerosis are discussed.

Key words: otosclerosis, stapedectomy, stapedotomy, cochlear damage

45.Годорова Д., Г.Едрев. Отоликворея. Научни трудове по транспортна медицина, 19, 1997, 83-87, Ref, Web of Science

Резюме

За период от 10 години (1987-1996) са оперирани 7 болни с отоликворея. При 4 се отнася за конгенитален холестеатом, разрушил темпоралната кост и проникнал в черепната кухина. Отоликвореята наподобява оторея при хроничен гноен среден отит и е открита едва по време на операция. Един болен е след фрактура на базата на черепа с пълна загуба на слуха, а друг – след радикална операция и реоперация в друга клиника поради отогенен менингит. Последният болен е дете на 6 години с мениngoцеле в средното ухо и отоликворея. На всички по време на операцията е направена пластика с лиофилизирана твърда мозъчна обвивка, мускулна тъкан и абсорбиращ се материал „Тахо Комб” с много добър резултат. В продължение на години болните са без ликворея и опасност от менингит.

Ключови думи: отоликворея, холестеатом.

Summary

During a period of 10 years (1987-1996), 7 patients with otoliquorrhea were operated on. In case 4, it refers to a congenital cholesteatoma that destroyed the temporal bone and penetrated into the cranial cavity. Otoliquorrhea resembles otorrhea in chronic purulent otitis media and is discovered only during surgery. One patient is after a fracture of the base of the skull with complete hearing loss, and another - after radical surgery and reoperation in another clinic due to otogenic meningitis. The last patient is a 6-year-old child with a meningocele in the middle ear and otoliquorrhea. During the operation, all of them underwent plastic surgery with lyophilized dura mater, muscle tissue and absorbable material "Tacho Comb" with a very good result. For years, the patients have been free of liquor and at risk of meningitis.

Key words: otolichorrhea, cholesteatoma.

46.Годорова Д., Г.Едрев. Стапедотомия. Оториноларингология, 1, 1997, 37-39, Ref, Web of Science

Резюме

За период от 5 години (1992-1996) оперирахме 117 болни с отосклероза като на 29 (24,8%) направихме стапедектомия и на 88 (75,24%) – стапедотомия.

Обект на нашето проучване са 88 болни със стапедотомия от 15 до 63 години. От тях подобрение на слуха получихме в 86 (97,7%), като при 79,5% беше ликвидирана напълно костно въздушната разлика. 42-ма от оперираните станаха от леглото още същата вечер, а останалите 46 – на следващия ден. Като имаме предвид добрите функционални резултати и по-малката травматичност на метода, ние предпочитаме стапедотомията пред останалите операции при отосклероза.

Ключови думи: отосклероза, стапедотомия.

Summary

For a period of 5 years (1992-1996) we operated on 117 patients with otosclerosis, 29 (24.8%) underwent stapedectomy and 88 (75.24%) - stapedotomy.

The object of our study were 88 stapedotomy patients aged 15 to 63 years. Of these, we obtained an improvement in hearing in 86 (97.7%), and in 79.5% the bone-air difference was completely eliminated. 42 of those operated on got out of bed the same evening, and the remaining 46 – the next day. Considering the good functional results and the less traumatic nature of the method, we prefer stapedotomy to other operations in otosclerosis.

Key words: otosclerosis, stapedotomy.

47.Годорова Д., Г.Едрев, Х.Василев, В.Заяков. Тимпаноосикулопластика, Научни трудове по транспортна медицина, 19, 1997, 79-82, Ref, Web of Science

Резюме

В продължение на 10 години (1987-1996) са оперирани 936 болни с хроничен среден отит и при 384 (41%) е налице прекъсване на оскуларната верига. От тях на 186 е извършена тимпаноосикулопластика, като са моделирани тяло на наковалня или чукче за слухови протези (ауто- и алотранспланти). В срок от 1 година са проследени 130 (70%) болни с тимпаноосикулопластики и при 120 (64,6%) от тях е налице траен функционален резултат. Успехът е значителен при случаите на “malleus-stapes assembly”, “malleus-plate assembly” и стапедектомия и лош при използване на тотална оскуларна протеза и “slipper-interposition”.

Ключови думи: тимпаноосикулопластика, оскулопластика.

Summary

During 10 years (1987-1996), 936 patients with chronic otitis media were operated on, and in 384 (41%) there was a disruption of the ossicular chain. Of these, 186 underwent tympanoossiculoplasty, modeling an anvil or mallet body for auditory prostheses (auto- and allotransplants). In a period of 1 year, 130 (70%) patients with tympanoossiculoplasty were followed up and 120 (64.6%) of them had a lasting functional result. Success is significant with malleus-stapes assembly, malleus-plate assembly and stapedectomy and poor with total ossicular prosthesis and slipper-interposition.

Key words: tympanoossiculoplasty, ossiculoplasty.

48.Годорова Д., Г.Едрев, Х.Василев. Възстановяване на радикално оперирано ухо. Научни трудове по транспортна медицина, 18, 1996, 133-137, Ref, Web of Science

Резюме

В продължение на 10 години (1895-1995) са оперирани 37 болни със стари оперативни кухини, при които гноетечението продължава. Чрез разширен ендаурален разрез е извършена реоперация. С ламбо от темпоралния мускул и костен прах се облитерира мастоидната кухина, а с лиофилизирана dura mater се изграждат тъпанчевата мембрана и задната стена. Добри морфологични резултати са постигнати при 29 (78,4%), а функционални при 18 (48,6%) болни.

Ключови думи: реоперация, мастоидна кухина

Summary

During 10 years (1895-1995), 37 patients with old surgical cavities where purulent discharge continued were operated on. Reoperation was performed through an extended endaural incision. The mastoid cavity is obliterated with a temporalis muscle flap and bone powder, and the tympanic membrane and posterior wall are constructed with lyophilized dura mater. Good morphological results were achieved in 29 (78.4%) and functional results in 18 (48.6%) patients.

Key words: reoperation, mastoid cavity

49. Годорова Д., Г.Едрев, Х.Василев, Г.Георгиев. Смесени тумори на паротидната жлеза., Научни трудове по транспортна медицина, 18, 1996, 45-47, Ref, Web of Science

Резюме

Смесените тумори на паротидната жлеза (плеоморфни аденоми) са най-честите в тази област и имат сложна структура. По морфологични белези спадат към доброкачествените новообразувания, но в част от болните се среща карцином в плеоморфен аденом (злокачествен смесен тумор). За период от 7 години в Клиниката по оториноларингология при Транспортен медицински институт са оперирани 11 болни с тумори на паротидната жлеза (с плеоморфен аденом – 9, с карцином - 2). Диагнозата е поставена въз основа на клинично изследване, компютърна аксиална томография и е хистологично потвърдена след отстраняването на тумора. При три от болните след операция е наблюдавана временна пареза на лицевия нерв. Правят се изводи относно малигнената дегенерация на смесените тумори.

Ключови думи: паротидна жлеза, плеоморфен аденом

Summary

Mixed tumors of the parotid gland (pleomorphic adenomas) are the most common in this area and have a complex structure. According to morphological features, they belong to benign neoplasms, but in some patients, carcinoma occurs in a pleomorphic adenoma (malignant mixed tumor). Over a period of 7 years, 11 patients with tumors of the parotid gland (with pleomorphic adenoma – 9, with carcinoma – 2) were operated on at the Otorhinolaryngology Clinic at the Transport Medical Institute. The diagnosis was made on the basis of clinical

examination, computed axial tomography and was histologically confirmed after removal of the tumor. Temporary paresis of the facial nerve was observed after surgery in three of the patients. Conclusions are drawn regarding the malignant degeneration of mixed tumors.

Key words: parotid gland, pleomorphic adenoma

50.Тодорова Д., Г.Едрев, Х.Василев, О.Маринова. Двустранен хроничен среден отит при работещи в железопътния транспорт. Научни трудове по транспортна медицина, 17, 1995, 98-101, Ref, Web of Science

Резюме

За период от 15 години са оперирани 1148 болни с хроничен среден отит. При 297 (25,9%) се касае за двустранно заболяване, а на 103 са оперирани и двете уши. При избора на оперативно лечение се има предвид наличието на холестеатом, състоянието на слуха и отклоненията на равновесната функция. По данни на авторите голяма част от работещите в железопътното движение могат да продължат работата с изключение на случаите с увреждане на вестибуларния апарат, значително снижение на слуха и двустранен холестеатом, при който операцията не е довела до задоволителен функционален резултат.

Ключови думи: двустранен хроничен среден отит, холестеатом.

Summary

Over a period of 15 years, 1148 patients with chronic otitis media were operated on. 297 (25.9%) had bilateral disease, and 103 had both ears operated on. The choice of operative treatment takes into account the presence of cholesteatoma, the state of hearing and deviations of balance function. According to the authors, the majority of railway workers can continue their work, except for cases with damage to the vestibular apparatus, significant hearing loss and bilateral cholesteatoma, in which the operation did not lead to a satisfactory functional result.

Key words: bilateral chronic otitis media, cholesteatoma.

51.Тодорова Д., Г.Едрев, Х.Василев, О.Маринова. Честота на патологичните изменения в околоносните кухини при машинисти в зависимост от продължителността на трудовия стаж. Научни трудове по транспортна медицина, 17, 1995, 94-97, Ref, Web of Science

Резюме

Авторите си поставят за цел да проучат влиянието на продължителността на трудовия стаж (при машинисти) върху честотата на патологичните изменения в околоносните кухини, установени с помощта на ехография.

Изследвани са 120 машинисти и контролна група от 100 човека. В зависимост от продължителността на трудовия стаж изследваните са разпределени в три групи. При 363 (44,3%) от тях е установен хроничен възпалителен процес, изразяващ се в пролиферативни изменения на лигавицата, честотата и тежестта на установените патологични промени нараства значително с увеличаване на трудовия стаж на машинистите.

Summary

The authors set out to study the influence of the length of work experience (for drivers) on the frequency of pathological changes in the paranasal cavities, established with the help of ultrasound.

120 drivers and a control group of 100 people were studied. Depending on the length of work experience, the respondents were divided into three groups. In 363 (44.3%) of them, a chronic inflammatory process, expressed in proliferative changes of the mucous membrane, was found, the frequency and severity of the established pathological changes increased significantly with an increase in the working experience of the drivers.

Статии в сборник (на конференции и др.).

1. Todorova D. Audiological screening in newborns. 6-th Bulgarian-Italian Rhinology Meeting, 2017, Ref, Web of Science

Резюме

При децата в първите две години от живота се формира интензивно способността да разбират речта.

Диагностиката на нарушенията се извършва с помощта на национален слухов скрининг при новородени. Използват се бързи и опростени методи, какъвто е изследването на отоакустични емисии.

В продължение на една година изследвахме с отоакустични емисии 141 новородени деца в УБ„Лозенец” и в един случай установихме патологична

крива. Детето беше фамилно обременено по отношение на слуха и насочихме в специализирана клиника.

Ключови думи: новородени, отоакустични емисии

Summary

In children, the ability to understand speech is intensively formed in the first two years of life. Diagnosis of disorders is carried out using national hearing screening in newborns. Fast and simple methods are used, such as the study of otoacoustic emissions.

Over the course of a year, we examined 141 newborn children at Lozenets University Hospital with otoacoustic emissions and in one case we found a pathological curve. The child was a family burden in terms of hearing and we referred him to a specialized clinic.

Keywords: newborns, otoacoustic emissions

2. Тодорова Д. Акустична ринометрия и затруднено носно дишане в детската възраст. Четвърта българо-Италианска ринологична среща, 4-6 септември, 2015, 15-17.

Резюме

Разглеждат се 1117 деца за периода 2003-2008г. С постоянно или временно затруднено носно дишане, на които са направени повече от 2800 акустични ринограми. От показаните фигури на акустични ринограми на деца с алергичен оток на носа и носоглътката, изкривена носна преграда или изразена аденоидна вегетация се вижда, че акустичната ринометрия е надежден метод за диференциална диагноза в случаите на затруднено носно дишане при децата и може да възпре специалиста от излишна и безполезна аденотомия.

Ключови думи: акустична ринометрия, затруднено носно дишане.

Summary

1117 children are examined for the period 2003-2008. With permanent or temporary difficulty in nasal breathing, on whom more than 2800 acoustic rhinograms were performed. From the figures shown of acoustic rhinograms of children with allergic swelling of the nose and nasopharynx, distorted nasal septum or pronounced adenoid vegetation, it can be seen that acoustic rhinometry is a reliable method for differential diagnosis in cases of difficult

nasal breathing in children and can prevent the specialist from unnecessary and futile adenotomy.

Key words: acoustic rhinometry, difficult nasal breathing.

3. Todorova D. Rhinoplasty in children., 2 Croatian Rhinologic Congress with international Participation, издателство: Zagreb, Croatia, 2012, 48-49, Ref, Web of Science, IF(-2012).

Summary

The nose is part of the face which is most frequently exposed to trauma especially in children. Associated epistaxis usually is self limited and edema of the soft tissues masks the lesions and often assumed by parents for the important symptoms pain and nasal obstruction. Only when the edema disappears often practically consolidated when first seen by an otorhinolaryngology specialist. Even when early diagnosis is made, surgery is refused in most cases for several reasons – lack of enough experience of the ENT and anesthesia specialist, anesthesia risk and uncertainty in long-term results and difficulties in the evaluation of the further cosmetic damage in children.

Key words: trauma epistaxis

Резюме

Носът най-често е изложена на травма, особено при децата. Свързаният с това епистаксис обикновено е самоограничаващ се и отокът на меките тъкани маскира лезиите и често се приема от родителите за причина за важни симптоми като болка и запушване на носа. Едва когато отокът изчезне, често практически при първия преглед от специалист по оториноларингология се установяват патологични промени. Дори и при ранна диагностика, операцията в повечето случаи се отказва по няколко причини – липса на достатъчно опит на УНГ специалист и анестезиолог, риск от анестезия и несигурност в дългосрочните резултати и трудности при оценката на по-нататъшните козметични увреждания при децата.

Ключови думи: травма, епистаксис

